

DEO OPTIMO MAX: UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS;
mane discutienda, in Scholis Medicorum, die Mercurii viges-
mā-quartā mensis Novembris, anno Domini M. DCC. XLV.

M. LUDOVICO - RENATO MARTEAU,
Doctore Medico, Præsidente.

An in curandā Lue Venereā suffumigia rite adhibita, remedium optimum?

I.

LUE Venerea in Europā ante annum 1494 ignota, jam frequentissima; tunc temporis atrocissima, nunc tolerabilior; contrahitur, ut plurimum, usu Venereo; sæpe utero materno, lactatu; rarē aliā ratione; solida æque ac liquida inficit, in eā quā contracta fuerit parte vulgō sese manifestat: modō ē pudendis fordida fluit colluvies, ardet urina, rodunt ulcuscula, glandulæ lymphaticæ intumescunt in inguine, & axillis, sub maxillā inferiore, mammis; &c. quæ symptomata, si recentia sint, Luem particularem dixeris; si autem vetera, idem sentias cave: modō autem & genitalia circumstant tumores figurā & magnitudine diversī; ulcera depascunt laryngem ac linguam, stillat saliva, vox raucescit; oculi tentantur ophthalmiā; aures tinnit & surditate; pustulæ cutem inficiunt; immanes caput mediæque membra dilacerant dolores, nocturni præsertim; ossa exostosis & carie laborant; torum subvertitur corpus, marasmo, phrysa languet, &c. Hæc Luis Venereæ species *universalis* censenda est: minis attentos, utpote ambigua, sæpius deludit, nullum enim ferē adeſt hujusce morbi symptoma, quod aliis morbis, diversisque non competat, imō plurimorum morborum formam induit, eos comitarur, alit, quādoque generat: rabis Venereæ naturam tantummodō eorum, quos producit, effectuum investigatione licet suspicari: si solo partium mollium & spongiosarum diuturniore contactu, id morbi genus propagari attendatur, venenoque imbutas partes aliquando schirrho callove indurari, mox inflammatas ulceratasque rodi perpendatur, inde conjici potest illud virus esse fixum, & vim coagulantem ac corrosivam eidem inhære. *Exploratum est Luem Veneream in Austriæ regionibus & lenius sevirē & facilius sanari, quā in regionibus ad Septentriones propius sitis.* * Facilius curatur ætate quā hujusmodi, uno verbo hic morbus ibi symptomatum minis ferax & curarum facilior, ubi major diaphoresis. Tacitā sed certā progressionē particularis lues absque remediis sensim diffatur, cū diaphoresi naturali plures tolluntur partes contagiosæ quā de novo infestantur, in eodem gradu consistit, quando aquis passibus incedit diaphoresis & contagium; si autem contagio superatur diaphoresis, ut ferē sæpiter accidit, adaugētur venenum, atra gravissimorum symptomatum cohors exoritur. Ita eligendo istius morbi remedio naturam observā, ducem sequere & quō ea vergit, tendere. Experimenta indubitata consule: abſtine a medicamentis quæ unā cum morbo vires labefaciunt: in usum ea ne advocato quæ vires tuerunt, non morbum fugant. Selige remedium quo curatio luis Venereæ pacatius, blandius, melius procedat, & virus Venereum certius, ruitis, efficacius depellatur & exterminetur.

I I.

LUEM Veneream solvere jampridem mens fuit dictā tenui, decoctis apii, petroselinis, &c. balneis, usu viperarum, busonum, sulphuris; calore stussarum, furnorum, solis, sterquilini; quæ morbi ferociam temperabant, non eradicato, nisi levis foret, morbo. Medici mercuriale unguentum parvisimā dosi exhibuerunt. Empirici contrā largā manu: horum nimia audacia erat exitio; præpollerā illorum cautelā, spei conceptæ non faciebat satis illud remedium, quo neglecto ad Guaiacum medentes se contulerunt, cujus virtute ægri Lue Venereā liberabantur quidem, sed in marcorem, &c. desidebant: eundem ferē eventum habuerunt alia sudorifica; idcirco ad hydragyrum denuō confugerunt, & mercurio: est enim substantia liquida, omnium corporum, excepto au-

Λ

* AR. Tr. & de
Morb. Vener.
p. 120. l. Edit.

ro, ponderosissima, quæ in minutissimas & invisibiles particulas dividi potest, proindeque præstantissimam in curandâ Lue Venereâ præbet medicinam; singulis sui partibus, humores potenter subigit, in sanguinis lymphæque globulos viribus præsentia inspissatos subcepit, eosque solvit; exilissimos vasorum mæandros permeat, eorumque infarctus veneno inductos, referat, ad oscillationis motum partes sollicitat; ideoque humorum effluvia liberius absolvuntur. Hocce potentissimum diaphoreticum fuit exhibitum multis, diversisque formis; inter præcipuos locum habuit suffumigatio: plures laudando ad cœlum id remedii genus extulerunt; atverd palliâ quæ vulgò erant suffumigi matietes, continebant haud exiguam partem urisusque arsenici, imò & subtiliorem corrosivi; itaque nihil mirum videri debet, si vires robustas exigere, & tanquam præsentissima venena à multis fuerint habita. In ea pugnatum opinio nem diversitate . . . prudentiores Medici non fuerunt infaus-
 successibus male deterriti, quippe qui intellexerint emendandum esse remedium, non temere repudiandum. . . . Ad accuratissimas Therapeuticæ Medicinæ leges attingere ipsis visum est, excludi è suffumentis omnia venena, & retineri cinnabarim mercurialem quam omni noxâ vacare, & quam ad morbi Venerei curationem efficaciter valere, jam compertum erat * . . . Nescio qui factum ducti retinuerint res quæ igitur copiosum exhalant fumum; hic pulmones ægrè afflictabat: unde fuerit ut, licet hæc methodus in magno honore aliquandiu fuerit, ita in neglectum abiit, ut pauci eâ methodo (exclusis etiam inutilibus) Lucem Veneream curandam suscepit: tandem increbuit remediis celebratis; plurima tentata, fuerunt experimenta coram Medicis Parisiensibus quos delegaverat Facultas disquisitiones agrotorum dispositiones, remediique efficacitatem & blanditiem. Non defuerunt Lue Venereâ confirmatâ inveteratâ laborantes, iidemque viribus exhausti. Nulla præmissa fuit preparatio, nullis diætæ legibus adstricti ægroti. Quid inde? Fuit confirmatum Medicorum adstantium prognosticon; ægotantes quibus innata esse sobrietas, diætam idoneam sustinuerunt & fuerunt sanati: nec longum, evanuerunt, absque recidivâ, scabies Venerea, pustulæ ulcerosæ, ulcus cancrosum in balano, cristæ, cephalæa contumax, tumor testis & funiculi, bubo phlegmonodes, glandulæ schirrades, dolores osteocopi, exostoses, ut constat ex consignato agrotantium statu, qui & præcessit suffumigia & subsecutus est: aliterd in quibus plenior diætâ fracta fuit ac debilitata vis remedii, sanitatem non recuperaverunt. Plura symptomata his quæ supra retulimus leviora, remanserunt; alia quæ parere desiderant, iterum repullulaverunt. His diversis eventibus auditis ac diligenti examine petentis, Facultas saluberrima ad iudicium ferendum congregata, remedium distinxit à methodo, pronuntiavit illud esse bonum, reipublicæ utile, &c. Methodum verd in multis deficere declaravit. Nihilominus duo tresve Doctores externi, qui non solum curationi non adfuerant, sed etiam qui ne unum quidem viderant suffumigium, insurrexerunt adversus Facultatis auctoritatem, & contenderunt suffumigationes vel rite administratas nullius esse efficacis, quod ut demonstrarent, proposuerunt experimenta absque methodo tentata: horum autem pars una in ipsos militat, pars altera ad quæstionem nihil facit. Mirum sanè foret si nulli esset usus Cinnabaris in Lue Venereâ mitiori, dum eandem in atrociori efficaciter valere compertum erat. Nec satis habuerunt isti Critici suffumigationes insufficientiæ inculare, addiderunt eas esse noxias, cuius rei probandæ causâ, laudarunt inprimis Ægrum quemdam *Minerval* nomine, qui cum decies suffumigia fuisset expertus, & à morbo liber die 7° Januarii 1738 declaratus, die tamen 14° factus functus est. Aperto demortui hominis Cadavere, Lobus sinister Pulmonum apparuit omnino sanus; Lobus dexter inflammatus, pure plenus adherescebat Pleuræ, Mediastino & Diaphragmati (a) atque hisce partibus conglutinator, mediante Lymphâ viscosâ & spissâ, & huic simili quæ vulgò super-nâsat sanguini, è venis Pleuræticorum extractio: Vasa Duræ & Pæ Matris turgebant sanguine, in latere sinistro Cerebelli inflammatio se prodebat cum extravasatione sanguinis grumosi. Medici qui aderant incassum confirmarunt Ægrum febrî malignâ quâ affectus fuit die 9° percipit fuisse; commentum istud est, inquam illi, eâ mente confectum, ne mors suffiti tribueretur suffumigiis. Non licet hic scire, Criticos onusisse voces illas, atque hisce partibus conglutinator Lymphâ, &c. Quod quidem notatu dignissimum esse ideo arbitror, quoniam totus quæstionis cardo in his verbis vertitur. Hæc enim Lymphâ viscosa, spissa, & ejus similis quæ supernatate acqui-voca, momenta utrimque paria, fundamentumque dubitandi non illegitimum: id prudentia ratio postulabat ut morbi causâ curiosè inquireretur. Tùm illi rescivissent convalescentem noctu militaris Officii vicem implevisse vigiliasque egisse sub dio, 8° die mensis Januarii anni 1738, quo die ad eod frigus sævisse meminimus ut, mediis in viis, non unus Tabellarius toris obtriguebat, artubus, atque ad eod si pauld diligentius attendissent diaphoretim Mercurio adauxtam, vigire totam primis à curatione diebus, febris aliorumque malorum originem nullo negotio deprehendissent, vel ex ipsis *Dolléss. Astr.* principiis: is enim asserit post curatio-

* *Ast. Traët. de Morb. Venere. p. 175.*
 * *Idem p. 176.*

(a) Ensuite ayant ouvert la Poitrine, ils auroient trouvé le côté gauche du Poulmon absolument sain, mais le droit adhérent à plusieurs endroits, tant à la Pleure qu'à Diaphragme, & au Médiaſtin, & collé à ces parties par une Lymphé gluante, épaisse, & semblable à celle que l'on trouve communément sur le sang que l'on tire des veines des Pleurétiques. *Protes Verbal de l'université du Corps de M. Minerval.*

nem plurimas Mercurii guttulas in sanguine superesse, & idem putat prudentis Medici esse Aegrotos premonere, ut ab aere frigidiori peram sibi caveant: p. 232, declarat ille vir perspicacissimus à se visos plures Aegrotos, quibus, tempore frigido, gravissima porta sine infortuna, unde in apertum capitis desinere ex vultu. * Nec sane mirum, subiungit Doctor celeberrimus, quia non pauci Mercuriales Atomis intra corpus retenta Tragœdiam agere debent periculi plenam, modo febrem accendere, &c. p. 488. cuius febris symptomata sunt vulgaribus tantò pejora, quod Mercurius per diversa loca exitum moliens, in sanguine tumultuatur. Pag. 477. Idem ait Diapnoem Mercurio augeri, quæ si frigidioris aeris. atactis intemperatè reprimitur, periculum est ne gravis decubitus aliquando fiat. P. 266. Ne difficilis decubitus fiat in Pectus vel Cerebrum, pagg. 332. 358 458. Jam verò vel nihil omnino periculi est, ne ista infortuna frigore unquam contingant, vel certè contingere debuerunt in tam atrocibus rebus concursibus superius memoratis; ne quis igitur existimet suffumigii mortem intulisse huic Militi. Nunc omni noxâ vacat Cinnabaris sicut olim vacare compertum erat. Illud remedium non est repudiandum, sed mutanda ejus exhibendi methodus.

III.

QUISQUIS in curandâ Lue Venereâ Suffumigiis Mercurialibus utitur, hic Virus Venereum per Diaphoresim expellere satagit, eò igitur illum collimare necesse est, ut remoto omni Diaphoresi obice, humores fluidiores aptioresque ad exitum efficiantur, & cutis meatus aptiores fiant. His indicationibus satisfaciunt Cathartica, dieta mōdica, potus diluens & balnea; quâquidem præmiâ preparacione, si quis Ager Carbonem vaporem ægrè ferat, aut vereatur ne Mercurialis fumus, ex vulgari modo suffumigandi, tumultuosius Pulmones invadat, interea dum lectum petit, iniiciatur Cinnabaris in ferum candens, in cubiculo clauso, ubi ille somnum capiat. Inspirationis beneficio partes Mercuriales hauriet inter dormiendum. (Cinnabari adhibemus à ʒi ad ʒiij, habitâ ratione loci novem pedum longi, ac lati suprà parem circiter altitudinem). Iteretur suffumigatio uno quoque die ad perfectam usque curationem quæ ut plurimum mensis unius spatio conficitur. Primis Suffumigiis exigua Cinnabaris dosi utere, eaque sensim accrescat in quantitatem sufficientem. Illud autem stude, ne cutis spiracula adstringantur. Pro potu, decoctum aut infusum Plantarum è numero Diaphoreticarum propinetur. Repletionem & inanitionem tum cibi tum potus summo perè fuge, subtilis quæ stomachus difficile concoquit; cibariis. Pro diversitate circumstantiarum, modus medicaminis porrigendi prudenter varietur. Potest Ager recubare in conclavi, ut supra monuimus, præparato, idque duabus aut tribus horis, abstinendo scriis, vacando rebus ludicris. Omnia remedia præparatoria non sunt ex æquo singulis Aegrotis necessaria. Odor Sulphuris si feriat actus Aegri sensus organa, Cinnabarino pulveri admisce Hydrargyrum vel Panaceam aut aliud præparatum Mercuriale aptatum. At ne animo excidat Diaphoresis promovendâ institutum. A magnâ Mercurii dosi tandiu abhorre, dum cutis pori ad plenum pateant, ne plures attenuentur partes Lymphaticæ quàm quæ possint per transpirationem emergere, unde Ptyalismus aut Diarrhœa sequeatur. Quod si per improbandam supervenerint signa salivationis remota, hic sile: purgationis ope medicamentum nistum aliò detorque, postea è Cinnabari aliquid detrahe. Symptomatum fugæ plus æquo ne fidas. Hæc methodo multis experientiis nitâ & confirmatâ, Mercurii copia in corpus introducitur, ibique, quantum satis est, remoratur; uberior & perennis promovetur Diaphoresis, quâ liberâ quiete inrà corpus adeat remedium idem à quo tantas tempestates concitari solemne est. P. 216. Derivatur venenum à partibus nobilibus ad ignobiliores, forasque propellitur, secundum communes naturæ vias, nullo tumultu, illæso capite, illibatis Pulmonibus, tandem curatio pacatis; blandius, melius procedit, Virulæ Venereum, certius, tutius, efficacius depellitur & externatur.

IV.

ILLUD in confessum venit apud omnes... curationem Luis Venereæ pacatis; blandius, melius nunquam procedere, & Virus Venereum quod in sanguine latet, certius, tutius efficacius nunquam depelli & externari, quàm si Mercurius inconspicuis, & subtilissimis guttulis, sed nativâ formâ; & arguè admodum purus, sincerus, impermixtus sanguini instilletur roris instar, jugi quidem sed lento illapso. Nulla Methodus has omnes conditiones tam apprimè complectitur quàm prædicta: in eâ quippe partes Mercuriales sunt adeo subtiles ut subtiliores esse nequeant; illæ inconspicuæ guttulae sunt sub nativâ formâ; id ipsimet oculis demonstrat fumus Cinnabaris condensatus: in quo scilicet videre est, innumeros Mercurii globulos crassitie diversos, adeo purus, sincerus, impermixtus agnoscitur Mercurius. Atomos Mercuriales per aërem sparsas, sanguini instillari, roris instar, jugi & lento illapso, quis neget? Illas Ager elicit unoquoque halitu. Hæc particulae invisibiles progrediuntur eâ æqualitate quâ accuratur vir ulla fingi possit; amœniter intromissa, cum sanguine pedetentim & intimè commiscuntur, angustissimos Vasorum recessus liberè perlustrant; sinem suum blandè nanciscuntur, ac proinde nihil est quod timeant Infirmi, Mulieres quæ uterum gerunt, Senes, Infantes, &c. neque hanc methodum reformidare debent Epileptici, nec qui scorbuticâ oris exulceracione laborant, quandoquidem pravi humores ad caput non appellantur, ut in Hydrargyrosi plenioris; quin imò à capite avocantur. Nemo alienius morbum suspicari potest, & ipse Ager sanatur, licet quandoque ignoret se in remediis versari.

V.

TANTA est suffumigiorum præstantia, ut mita videatur de eâ opinionum diversitas, aliquos tamen, eosque celeberrimos reperias qui hunc medendi modum sapius insufficientem, aliquando novicium pronuntiare non dubitent; eique pleniorum hydrargyrosim anteponant. Neque te

ista moveant, non quid, sed quo fundamento dixerint, attende. Enimverò cuiam rei tribuenda esset hæc, ut aiunt, insufficientia? Num paucitati Mercurii in corpus infusi? E nostrâ methodo, major Mercurii quantitas in corpus infunditur quàm in hydrargyrosi pleniore. An tenuitati partium Mercurialium? Hæc ipsa tenuitas est votorum summa ad perfectam curationem. * An illa denique adscribi debet insufficientia breviori & inerti moræ Mercurii in corpore? In suffumigatione particule Mercuriales non egrediuntur, nisi perterritis vel exilissimis corporis meatibus, in hydrargyrosi, torrente salivationis protinus abtipiuntur. Refundatur potius inefficacitas illa in hydrargyrosi pleniori quâ partes Mercuriales cassæ vix penetrant minima vasa, quæ sunt mali sedes, quâ proinde cuius affectiones viriose non curantur nisi longâ temporis intercapidine, & aliis adhibitis remediis, quâ caries quæ peredit ossa, taro cedit, quâ dolores veneri rheumatici, arthriticis habitualis venerea, graves cephalæ &c. vim Mercurii sæpius eludunt. Unde porro posset oriri periculum suffumigationis? Non è modo vehementi quo Mercurius in vasa admittitur, segnis quippe & minori vi in suffusione, in illirione verò celerius & vi manuum intruditur. Non ex latione partium per quas subit Mercurius; nam illius particule sunt tenuissimæ, numero admodum paucæ, nec nisi aliæ post alias permeant per laxam pulmonum substantiam. Neque ex impetu, quo Mercuriales atomi jam admixtæ irrumpunt in sanguinem; etenim in suffusione partes Mercuriales commiscetur lentius & æquabilius in illirione promptius & conglobatim. Nullum igitur periculum in suffusione, maximumverò in hydrargyrosi, quâ Mercurius turmatim ingreditur, *tumultuatur exitum moliturus* : * in quâ lymphæ copiosissima imperfectè trita, viru venereo & crassis Mercurii particulis infarsa, celerè & magno impetu ex omnibus corporis partibus ad caput deferretur, ibidemque propter striatiorem glandularum salivarium viam coacta stagnare cerebrum comprimit. Hinc quantacunque cautione adhibetur hydrargyrosi plenior, *est haud raro, non tediōsā modo sed dura, imò periculū non expers* ; * hinc infortunia quæ in hydrargyrosi advenire solent numero multa & naturâ dissimilia sunt. * Quò igitur fundamento innixi, suffumigiis hydrargyrosi pleniori antecessant? An quia commodior est, ægrotoque facilius? Non hercè, in frictionibus, carceratur æger toto curationis tempore, inediā consumitur, malè olet & torquetur assiduus in ore ulceribus; gravi cephalalgia cruciatur, insomnes noctes transigit, post curationem, macie decurpatus, in hominum conspectum venire non audeat, nihilverò tale occurrit in suffumigiis : ægroti scè omnes, nihiloscus sua obeunt munia, nisi tempus asperius adverteatur; illorum dixit parum discrepat à vulgari eorum quæ valetudini suæ consultum volunt : nulla sunt fastidia toleranda ; nulla ori timenda ulcera ; integre remanent vires. Neque, ut opinor, prætexent adversarii leviozem impensam. Absit etiam suspicetur aliquis, sulphure pulmones infestari ; majori quidem copiâ læterentur, sed remissiori recreantur, juvantur, curantur. Quod si de futuro remediū successū male auguratis, veritus ne defectu salivationis, curatio quoque defectura sit, audi Doctissim. Astr. pag. 216. *Experientia omni ratione major, jam pridem Medicos docuit Mercurium etiam dum nullam salivationem ciēt, ceteroque tamen eodem effectū in sanguine prestare ac si salivatio legitima muta foret, modò debita copiā ad sanguinem penetraverit & proinde . . . tuem veneream radicibus perinde extirpare. Eandem assertionem confirmat. Pag. 480. & addit ægrotos sibi jure merito gratulari debere quid sibi datum sit . . . absque tediō & periculo salivationis ; atque aded tutiusque commodiusque, à venereo morbo perfectè convalescere. Ex quibus omnibus liquet frustra esse quæcumque adversus suffumigationem afferuntur argumenta. Et posthac quisquam suffumigiis curationem luis venereæ pacatius, blandius, melius procedere, & viru venereum certius, tutius, efficacius depelli & exterminari, inficitur? Nobis igitur liceat concludere :*

Ergo in curandâ Lue Venereâ suffumigia rite adhibita, remedium optimum.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Josephus - Maria - Franciscus
de la Sône, Regie Scientiarum
Académie Socius.

M. Julianus Buffon.

M. Petrus Bercher.

M. Urbanus de Vandenesse.

M. Theodorus Baron, Materie
Medicæ Professor designatus.

M. Andreas Cantwel, Regie Societatis
Londinensis Socius.

M. Joannes-Franciscus Combier,
de la Sône, Regie Scientiarum
Académie Socius.

M. Michaël Procope Couteaux,
Chirurgiæ Gallicæ Idiomate Professor.

M. Joannes-Claudius-Adrianus
Helvetius, Regi à Sanctioribus
Consiliis, Regineque Medicus
Primarius, & Regie Scientiarum
Académie socius.

Proponebat Parisiis NATALIS-ANDREAS-JOANNES-BAPTISTA
CHESNAU, Cenomanus, Doctor Medicus Remensis, Saluberrimæ Facultatis
Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1745, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAY, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1745.

* Astr. Pref.
& p. 211.

* D. Astrucium
consule Cap. X.
& XI. Lib. 4. De
Affectib. qui post
Hydrargyrosium
reliqui sunt.

* Astr. p. 476.

* Pag. 447.
* Pag. 475.